

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง*

A Model Development of Professional Learning Community Management
Model of Supervision Monks to Strengthen the Moral Learning Organization

¹พระศรีธรรมภาณี, ²ขันทอง วัฒนประดิษฐ์,

³พระมหานพดล ธมมานนโท, ⁴สุพิชฌาย์ เลาหะพานิช และ ⁵เอกภพ พรหมสุทธิรักษ์

¹Phrasridhammapani, ²Khantong Watanapradith,

³Phramaha Noppadol Dhammananto, ⁴Supitcha Laohapanich

and ⁵Eakphop Phromsuthirak

^{1,2,3,4,5}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2,3,4,5}Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

²Corresponding Author's Email: Kanthong.wat@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง ใช้รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พระสอนศีลธรรม จำนวน 71 รูป ในพื้นที่ 4 ภาค เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างสร้างสรรค์ (AIC) การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และการสะท้อนคิด

ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ มี 2 องค์ประกอบสำคัญ คือ (1) การพัฒนาพระนิเทศก์ คือ การมีโครงสร้างรับรอง ได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการคัดเลือกที่มีคุณภาพ ได้รับการส่งเสริมและให้กำลังใจ (2) การส่งเสริมสร้างการทำการกระบวนการ PLC ด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การสร้างพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนาเชิงรุก 2การสร้างบรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรและความเป็นเครือข่าย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำ PLC และการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสมกับบริบทของพระนิเทศก์ 2) การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทาง

*Received June 5, 2022; Revised June 15, 2022; Accepted June 16, 2022

ศีลธรรมที่เข้มแข็ง ด้วยการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบ Hybrid ได้แก่ ออนไลน์ ออนไลน์ 3 วัน ตามขั้นตอน AIC และการทำโครงการร่วมกันระหว่างพระนิเทศก์ พระบริหาร เพื่อพัฒนาพระสอนศีลธรรม 3) ผลการใช้รูปแบบที่สร้างสามารถพัฒนาพระนิเทศก์ให้มีกิจกรรมสามารถเสริมสร้างองค์กรของพระนิเทศก์ได้ โดยอยู่บนพื้นฐานของการทำให้พระนิเทศก์สามารถ เขียนแผน สอน นิเทศ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และ เห็นคุณค่าของการทำ PLC ช่วยทำให้เกิดความเข้มแข็งของพระนิเทศก์ องค์ความรู้จากการวิจัย เรียกว่า PLC Model ประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างมีระบบรองรับ กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างเครือข่าย กระบวนการสื่อสารเสริมพลังการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; พระนิเทศก์; องค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรม

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to investigate the components of management of professional learning community for supervising monks; 2) to develop the management model of a professional learning community for supervising monks to strengthen strong moral learning organization; and 3) to evaluate the management model of the professional learning community for supervising monks to strengthen strong moral learning organization. The study employed an action research approach with the target group comprising 71 moral teaching monks in four regions. The research instruments included an in-depth interview form, a creative training workshop based on the AIC process, participation observation, and reflection.

From the study, the following results are found: 1) The management of professional learning community for supervising monks consists of two important components which are: the first component refers to the development of supervising monks, namely having a structure to support and promote continual potential development, having a quality selection process, and having support and encouragement; and the second component refers to the promotion of professional learning community of supervising monks through vision creation, the creation of a foundation for active Buddhist learning management, the establishment of a professional learning community, the creation of a friendly atmosphere and networking, the use of technology in the professional learning community, as well as the allocation of areas appropriate to the context of supervising monks. 2) The development of the management model of a professional learning community for supervising monks to strengthen strong moral learning organization includes the three-day creative training workshop that uses a hybrid

approach, including both on-site and online platforms. The training workshop is based on the AIC process and a joint project between supervising monks and monks for supervision administration to develop moral teaching monks. 3) The results from applying the model reveal that it can develop the supervising monks with activities that can enhance the organization of supervising monks. The model is founded on the foundation that supervising monks can develop the supervising teaching plan, and recognize their roles and duties, as well as the values of professional learning community. The new body of knowledge gained is “PLC” model which consists of the systematic area-based management, the learning process for change and network building, and the communication process for empowering teamwork.

Keywords: Management Model; Professional Learning Community; Supervising Monks; Moral Learning Organization

บทนำ

สำนักงานพระสอนศีลธรรมถือได้ว่าเป็นโครงการที่ภาครัฐให้การสนับสนุน ด้วยเล็งเห็นว่าพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำทางจิตปัญญาให้กับชาวพุทธและสังคม การที่พระมีพื้นที่สร้างความเห็นอกให้กับเยาวชนในสถานศึกษา มุ่งหมายให้การศึกษาคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้แทรกซึมอยู่ในวิถีเยาวชน สร้างภูมิคุ้มกันทางศีลธรรม และเป็นฐานการเรียนรู้ที่พัฒนาเยาวชนให้มีสติปัญญารู้เท่าทันโลก เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขบนวิถีพอเพียง และเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติที่เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน บทบาทของ พระสอนศีลธรรมในฐานะครูพระมีผลกระทบในการพัฒนาสังคมโดยรวม และส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับชาติสะท้อนจากรายงานวิจัย คือ การนำหลักธรรมมาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สร้างจิตสำนึกให้แก่ นักเรียนในการทวงแหวนวัฒนธรรมและประเพณี นำหลักธรรมที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติที่บ้านและในชีวิตประจำวัน (Prakru Palad Suwatthanabundithkun, 2015) สอดคล้องกับการศึกษาของ Chueasamut (2015) กล่าวว่า การปลูกฝัง คุณธรรมของพระสอนศีลธรรมทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีความสุข และสามารถนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

ทั้งนี้ที่ผ่านมาโครงสร้างการดำเนินการสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ผ่านมาเป็นารรวมศูนย์การบริหารงานอยู่สำนักงานส่วนกลาง ซึ่งพบว่าทำให้เกิดช่องว่างในการบริหาร กำกับติดตามพระสอนศีลธรรม ขาดการเชื่อมต่อประสานระหว่างครูพระสอนศีลธรรมกับสถานศึกษาที่เป็นระบบและ มีมาตรฐาน การช่วยแก้ไข้ปัญหา เสริมสร้างพลังใจจากกัลยาณมิตรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการ เรียนรู้ที่สามารถเป็นพี่เลี้ยงถ่ายทอดและช่วยเหลือเกื้อกูลได้อย่างใกล้ชิด กล่าวได้ว่า การจะบรรลุวิสัยทัศน์และตอบ โจทย์ยุทธศาสตร์สำนักงานพระสอนศีลธรรม ตามแผนแม่บท (พ.ศ. 2563-2569) คือ การพัฒนาโครงสร้างการ พัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ตั้งแต่ระดับปลายน้ำ คือ พระสอนศีลธรรม กลาง

น้ำ คือ พระนิเทศก์ในการเป็นพี่เลี้ยงกัลยาณมิตรติดตามกำกับการจัดการเรียนการสอน และต้นน้ำ คือ พระบริหารนิเทศก์ซึ่งทำหน้าที่ทั้งเป็นพระนิเทศก์และเป็นพระบริหารการนิเทศที่จะมาช่วยแบ่งภาระงานและทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของพระสอนศีลธรรมได้รับการพัฒนายิ่งขึ้น

แนวคิดพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้พระนิเทศมีความเข้มแข็ง นอกจากพัฒนาให้พระนิเทศก์ได้เรียนรู้หลักการนิเทศ การจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาแล้ว หลักการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เรียกโดยย่อว่า PLC เป็นแนวคิดที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพและคุณภาพของนักเรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ การเรียนรู้ประสบการณ์ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่หรือโรงเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการสอนงานวิชาชีพ มีการทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งแนวคิดนี้ได้นำมาใช้ในแวดวงการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงวิชาชีพครู แต่อย่างไรก็ตามด้วยบริบทของพระสอนศีลธรรมกับครูมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการทำ PLC ของพระนิเทศก์น่าจะแตกต่างกันอันเนื่องจากบริบทของบทบาทหน้าที่และความเป็นพระสงฆ์ ดังนั้นการค้นหารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์จึงเป็นประเด็นที่ควรให้พระนิเทศก์มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการทำ PLC ที่เหมาะสมกับบริบทของพระสงฆ์ โดยผู้วิจัยได้นำเทคนิค Appreciation Influence Control หรือเรียกโดยย่อว่า AIC ซึ่งเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดอย่างเท่าเทียมกันในการแสวงหาหนทางที่จะนำกลุ่มบรรลุเป้าหมายที่กลุ่มวางไว้ร่วมกันจากการศึกษาของ Chantaraprasert et al. (2020) ได้นำเทคนิค AIC มาใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมการเฝ้าระวังและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์แมงกะพรุนน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนนำไปสู่การค้นแนวทางการดำเนินโครงการเพื่อการเฝ้าระวังและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์แมงกะพรุนน้ำจืด ได้แนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม 4 โครงการ กล่าวได้ว่า เทคนิค AIC เป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนำไปสู่จุดหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิค AIC มาใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบกิจกรรมเพื่อค้นหารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของงานวิจัยนี้

งานวิจัยโครงการย่อย 2 นี้ อยู่ภายใต้แผนวิจัยเรื่อง การพลิกโฉมพระสอนศีลธรรม: การพัฒนาพระบริหารการนิเทศก์พระนิเทศและพระสอนศีลธรรมเพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนศีลธรรมในสังคมไทย โดยมุ่งเสริมสร้างศักยภาพพระนิเทศก์มาร่วมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง บูรณาการร่วมกับฐานการบริหารจัดการวิถีพุทธ ให้เกิดความรักสามัคคีและเป็น น้ำหนึ่งใจเดียวกันตามหลักพระพุทธศาสนา คือ หลักสาราณียธรรม และหลักการบริหารองค์กรให้เข้มแข็ง คือ หลักอภิธานียธรรม 7 เป็นกลไกในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พลิกโฉมการทำงานสร้างพลังขับเคลื่อนศีลธรรมในสถานศึกษา สร้างสรรค์สังคมให้เกิดสันติสุข เด็กและเยาวชนไทยมีปัญหาติดยา และสติรู้เท่าทันสถานการณ์โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงและกระแสยุคดิจิทัล อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพเป็นอนาคตของชาติไทยสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูพระนิเทศ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูพระนิเทศเพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูพระนิเทศเพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาโครงการย่อย 2 ใช้รูปแบบการงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยกำหนดพื้นที่ศึกษานำร่อง 4 ภาค โดยใช้เกณฑ์การเลือกจังหวัดแบบเจาะจง คือ พิจารณาจากความเข้มแข็งของวิทยาเขต/วิทยาลัยสงฆ์ในสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและความเข้มแข็งของเครือข่ายพระสอนศีลธรรม ผลการกำหนดพื้นที่วิจัยแต่ละภูมิภาค ประกอบด้วย 1) ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน 2) ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดชลบุรี และกรุงเทพมหานคร 3) ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดตรัง 4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัยตามระยะการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis, and McTaggart (1988) โดยกำหนดวิธีการวิจัยเป็น 2 ระยะ 1) ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น 2) ขั้นปฏิบัติการตามวงจร PAOR 4 ขั้นตอนหลัก คือ Planning - การวางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น Action - ลงมือปฏิบัติการตามแผน Observation - สังเกตการณ์ - Reflection สะท้อนกลับ 3) ขั้นสรุปผลการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น

1.1) ศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นที่นำมาใช้ในการออกแบบเครื่องมือและกิจกรรมแนวคิดหลักที่นำมาใช้ ได้แก่ ทักษะความเป็นครู หลักการนิเทศ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21

1.2) สร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ได้จากกรอบแนวคิด โดยเครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างด้วยสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เพื่อค้นหาความคาดหวังของการมีพระนิเทศก์การพัฒนาพระนิเทศก์ ปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ โดยเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาวิพุทธ ตรวจสอบคุณภาพในด้านของความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC = 0.8

1.3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสอนศีลธรรม จำนวนภาคละ 2) กลุ่มครูและผู้อำนวยการสถานศึกษา 3) กลุ่มศึกษานิเทศก์ 4) กลุ่มผู้บริหาร บุคลากรสำนักงานพระสอนศีลธรรม โดยกำหนดจำนวนภาคละ 7-10 ท่าน ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ (1) อยู่ในพื้นที่ศึกษาวิจัย (2) มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระสอนศีลธรรมหรือสถานศึกษาวิฑูรย์ไม่น้อยกว่า 5 ปี และ (3) มีประสบการณ์ในการร่วมงานกับสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมาก่อน

2) ขั้นตอนปฏิบัติการตามวงจร PAOR 4 ขั้นตอนหลัก คือ

2.1) Planning การวางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาออกแบบเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย ชุดปฏิบัติการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ เครื่องมือในการประเมินผลและติดตาม การสังเกตการณ์ การสะท้อนคิด (After Action Review) การทำโครงการ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการทำสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญตามสาขาที่กำหนด สาขาละ 1 ท่าน มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี ประเด็นในการสนทนา ได้แก่ ความเหมาะสมของเกณฑ์ในการคัดเลือก เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน รูปแบบกิจกรรม เนื้อหาและกระบวนการที่นำมาใช้ ปรับปรุงเครื่องมือและวางแผนกำหนดการลงพื้นที่ 4 ภาค กำหนดกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นพระสอนศีลธรรมที่ผ่านการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติ (1) มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนด (2) ผ่านการสัมภาษณ์ของคณะกรรมการ (3) กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามภาค ภาคละไม่เกิน 20 รูป รวมจำนวน 80 รูป โดยการจัดกิจกรรมแยกเป็นแต่ละภาค

2.2) Action ลงมือปฏิบัติการตามแผน โดยผู้วิจัยนำชุดปฏิบัติการปฏิบัติการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ เป็นการจัดกิจกรรมแบบ Hybrid ผสมผสานรวมกับการใช้ประชุมออนไลน์ด้วย Zoom meeting และการจัดกิจกรรมออนไซต์ 3 วัน โดยใช้เทคนิค AIC ประกอบด้วย ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation : A) ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I) ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control : C) และการฝึกปฏิบัติการด้วยการทำโครงการร่วมกันของแต่ละภาค การประเมินผลในด้วยการสังเกตการณ์ การสะท้อนคิด (After Action Review) ที่ได้ในช่วงจัดกิจกรรม นำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมในภาคต่อไป

2.3) Observation – สังเกตการณ์ โดยการติดตามสังเกตการณ์การทำโครงการของพระนิเทศก์แต่ละภาค เพื่อมองหาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติการตามแผนว่ามีสภาพหรือลักษณะเป็นอย่างไร โดยใช้การสังเกตการณ์ผ่านช่องทางการสื่อสารไลน์กลุ่ม การประชุมออนไลน์ บันทึกข้อสังเกตการณ์ที่ได้เพื่อสะท้อนข้อมูลกลับให้กับพระนิเทศก์

2.4) Reflection สะท้อนกลับ โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) ในการประเมินเพื่อถอดบทเรียนรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง การสนทนากลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วยตัวแทนพระนิเทศก์ พระบริหารการนิเทศ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ 4 ภาค รวม 25 รูป/คน โดยมีประเด็นชวนสนทนา โดยให้ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนความรู้สึกลงในการเข้าร่วมกิจกรรม สิ่งที่เห็นในการพัฒนา

พระนิเทศก์ กระบวนการทำงานของพระนิเทศก์ ปัจจัยความสำเร็จในการทำงานและการแก้ปัญหาในระหว่างทำงานโครงการของพระนิเทศก์

3) ขึ้นสรุปผลการศึกษา ผู้วิจัยสรุปรายงานผลโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์และ 3) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม นำสรุปข้อมูลแบบอุปนัย

จริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจรับรองจริยธรรมวิจัยจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว.92/2564

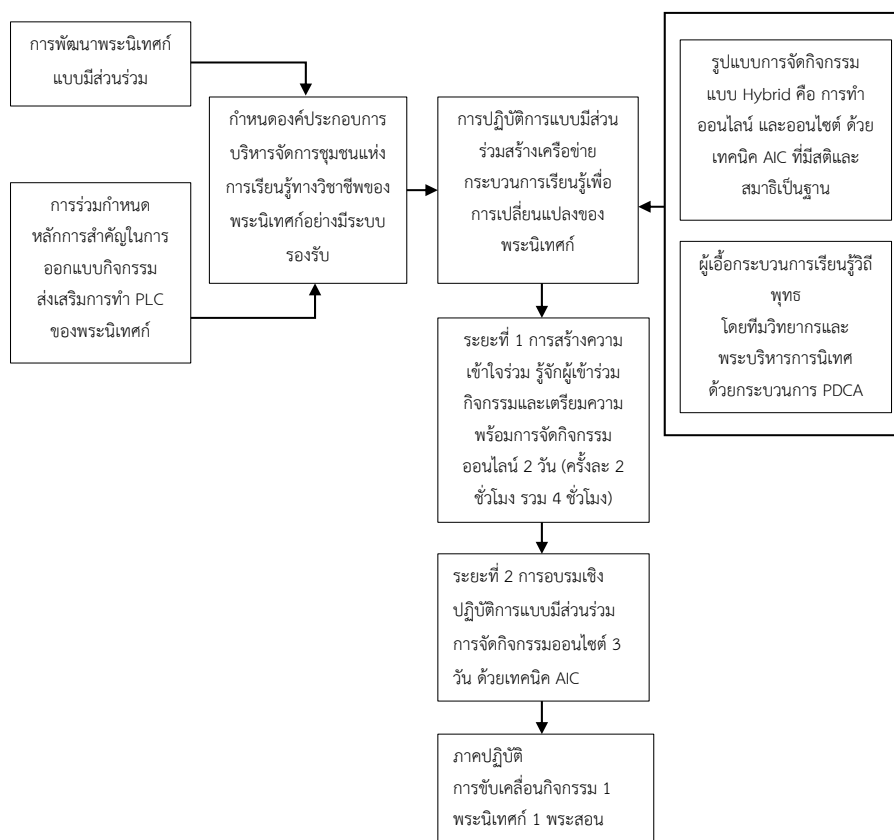
ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ มี 2 องค์ประกอบสำคัญ กล่าวคือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาพระนิเทศก์ ประกอบด้วย (1.1) การมีโครงสร้างรับรองให้การสนับสนุน ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการรับรู้ความหมายของพระนิเทศก์ ความคาดหวังจากผู้เกี่ยวข้อง (1.2) มีกระบวนการคัดเลือกที่มีคุณภาพ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของพระนิเทศก์ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมที่สามารถพัฒนาเป็นพระนิเทศก์ (1.3) มีการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สมรรถนะพระนิเทศก์เป็นไปตามที่ผู้เกี่ยวข้องให้ความคาดหวัง (1.4) มีการส่งเสริมให้กำลังใจซึ่งปัจจัยที่ทำให้พระนิเทศก์ประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืน องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมสร้างการทำการกระบวนการ PLC ของพระนิเทศก์ ประกอบด้วย (2.1) การสร้างวิสัยทัศน์และแรงจูงใจร่วมกัน (2.2) การสร้างพื้นฐานความเข้าใจร่วมในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเชิงรุก (Active Learning) และแนวทางการทำ PLC (2.3) การสร้างบรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรและความเป็นเครือข่าย (2.4) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำ PLC และการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสมกับบริบทของพระนิเทศก์

วัตถุประสงค์ที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง ด้วยการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสรรค์แบบ Hybrid ได้แก่ ออนไลน์ ออนไลน์ 3 วัน ตามขั้นตอน AIC และการทำโครงการร่วมกันระหว่างพระนิเทศก์ พระบริหาร เพื่อพัฒนาพระสอนศีลธรรม โดยรูปแบบมีองค์ประกอบ ดังนี้ ดังนี้

(1) การกำหนดองค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ อย่างมีระบบรองรับ ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพระนิเทศก์ โดยการการรับฟังความเห็นและสร้างการตระหนักรู้ในการมี พระนิเทศก์ การมีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกที่มีคุณภาพ การเสริมพลังและให้กำลังใจ การกำหนดหลักการสำคัญในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการทำ PLC ของพระนิเทศก์ โดยการสร้างวิสัยทัศน์และแรงจูงใจร่วมกัน การปรับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ Active Learning และ

แนวทางการทำ PLC การสร้างบรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรและความเป็นเครือข่าย การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำ PLC และการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสมกับบริบทของพระสอนศีลธรรม

รูปภาพที่ 1 กระบวนการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง

(2) การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมสร้างเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของพระนิเทศก์ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ผู้เอื้อกระบวนการเรียนรู้วิถีพุทธ (Buddhist Facilitator) โดยการทำงานร่วมกันของทีมนิเทศและพระบริหารการนิเทศ เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนรู้มีความเป็นเอกภาพระหว่างศาสตร์ด้านการศึกษาสมัยใหม่และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งในเรื่องของการรักษาวัตรปฏิบัติและการเข้าใจ เข้าถึง บริบท ปัญหาของพระสอนศีลธรรม รวมทั้งเป็นการสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างพระบริหารการนิเทศและพระนิเทศก์ โดยพระบริหารการนิเทศมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงระดับรองบวรภาคการศึกษาเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสมรรถนะ นำกระบวนการ PDCA (Plan Do Check Act) อย่างมีส่วนร่วมมาวางแผนการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อการเตรียมการก่อนการอบรม ระหว่างอบรม และหลังการอบรม นำไปปรับปรุงใช้ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ Hybrid ด้วยเทคนิค AIC ที่มีสติและสมาธิเป็นฐาน โดยจัดกิจกรรมแบบออนไลน์ ควบคู่ กับการจัดกิจกรรมแบบออนไซต์ กำหนดกิจกรรมเป็น 2 ช่วง ระยะที่ 1 การสร้างความเข้าใจร่วม รู้จักผู้เข้าร่วมกิจกรรมและเตรียมความพร้อม การจัดกิจกรรมออนไลน์ด้วยระบบออนไลน์ Zoom Meeting 2 วัน (ครึ่งละ 2 ชั่วโมง รวม 4 ชั่วโมง) ระยะที่ 2 การ

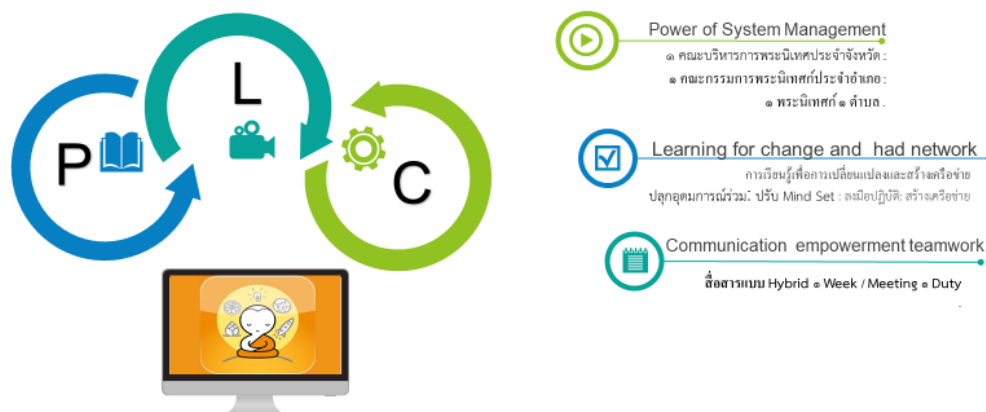
อบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแบบออนไลน์ 3 วัน ตามขั้นตอน AIC ประกอบด้วย ขั้นตอนกิจกรรม A (Appreciation) คือ การค้นหาสภาพปัญหาและความต้องการด้วยการยอมรับชื่นชม โดยมีกิจกรรมประกอบด้วย (1) เปิดประตูสู่หัวใจการเป็นพระนิเทศก์ (2) การค้นหา อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต สู่พลังใจเป็นหนึ่ง (3) เสริมฐานการเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร (4) สร้างสรรค์การออกแบบการเรียนรู้มีส่วนร่วม (5) กิจกรรมเปิดประตูสู่หัวใจการเป็นพระนิเทศก์ (6) จุดเทียนเพิ่มเชื้อ สู่การนิเทศอย่างมืออาชีพ ขั้นตอนกิจกรรม I (Influence) คือ การร่วมกันปฏิบัติวางแผนเพื่อการพัฒนา โดยมีกิจกรรมประกอบด้วย (1) ถักทอความคิดสู่ปฏิบัติการนิเทศ (2) รวมพลังพระนิเทศก์ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ พื้นที่เสรี บนวิถีแห่งการแบ่งปัน เสริมพลัง PLC แบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนกิจกรรม C (Control) คือ การนำแผนลงมือปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมและมีทิศทาง โดยมีกิจกรรม (1) World Café ทิศทางการทำ PLC ของพระนิเทศ เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง รวมพลังเป็นหนึ่งในขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ของพระนิเทศ สรุปถอดบทเรียนด้วยเทคนิค AAR (After Action Review) สร้างพันธะสัญญาใจ ผลการใช้ชุดการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสร้างเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของพระนิเทศก์ ทำให้ได้พระนิเทศ 4 ภาค ที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกแบบมีส่วนร่วม จำนวน 71 รูป ได้วิสัยทัศน์และพันธกิจแบบมีส่วนร่วมกันตามบริบทของพระนิเทศก์ทั้ง 4 ภาค เพื่อนำไปขับเคลื่อนสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง พระนิเทศก์ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาเชิงรุกตามหลักการสอนแบบ Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือทำ หลักการนิเทศก์ที่สอดคล้องกับวิถีของพระสอนศีลธรรม และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มพระนิเทศก์ผ่านการทำโครงการที่สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ โดยทุกภาคเห็นสอดคล้องกันในการขับเคลื่อนกิจกรรม 1 พระนิเทศ 1 พระสอน ซึ่งเป็นการนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาถ่ายทอดสู่พระสอนศีลธรรมและฝึกการนิเทศโดยจับคู่พระสอนศีลธรรมกับพระนิเทศก์ และการถอดบทเรียนนิเทศโดยกระบวนการ PLC โดยระหว่างดำเนินการดำเนินโครงการนักวิจัยและทีมพระบริหารการนิเทศเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาและจัดประชุมติดตามงานออนไลน์ มีพระสอนศีลธรรมที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 71 รูป ได้รับพัฒนาการทำแผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลัก OLE คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการสอน (Learning) แบบ Active Learning การวัดและประเมินผล (Evaluation) ข้อเสนอแนะพระสอนศีลธรรมที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่พระสอนศีลธรรมยังไม่เข้าใจเรื่องการทำแผนการสอนทำให้ไม่เห็นความสำคัญ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนา การมีพี่เลี้ยงที่เป็นพระนิเทศก์ที่ทำงานร่วมกับพระบริหารการนิเทศ และมีศึกษานิเทศก์ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ความสนับสนุนเป็นกัลยาณมิตร ทำให้พระสอนศีลธรรมได้รับกำลังใจและเกิดกระบวนการเรียนรู้ ร่วมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง

วัตถุประสงค์ที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง โดยการเสวนาถอดบทเรียนจากตัวแทนกลุ่มเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยประเมินตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ กล่าวคือ ต้นน้ำ เป็นการคัดเลือกพระนิเทศก์จากการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกถึงคุณค่าของการเข้าร่วมเป็นพระนิเทศก์และผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ข่าวสารกิจกรรมและมีส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง กลางน้ำ เป็นการ

ประเมินกิจกรรมเรียนรู้ พบว่า เนื้อหาและเทคนิควิธีการสร้างกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้จากลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความมั่นใจในการจัดทำแผนการสอน หลักการนิเทศมากยิ่งขึ้น ศิษยานิเทศ์ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะสงฆ์ เห็นการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของการมีพระนิเทศ์ เป็นความหวังในการพัฒนาการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เข้าถึงเยาวชนได้มากกว่าที่เป็นอยู่ และเชื่อมั่นในศักยภาพพระสอนศีลธรรมในการช่วยเหลือติดตามและพัฒนากลุ่มพระสอนศีลธรรมด้วยกัน ปลายน้ำ คือ การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งจากการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศ์ ทำให้การทำงานของพระสอนจากเดิมที่ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างสอน มารวมพลังแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ทำให้เกิดพลังใจและแนวทางในการขับเคลื่อนให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง ดังเสียงสะท้อนว่า “ตั้งแต่สอนมาไม่เคยมีคนมาเยี่ยมมาดูให้คำแนะนำ” “ได้สังเกตการสอนแล้วรู้สึกได้เห็นตัวอย่างที่ดีเกิดพลังใจได้ทบทวนตนเอง” “เมื่อก่อนเราทำงานมาไม่มีแนวทาง พอมีการรวมกัน ทีมพระบริหารภาคใต้เข้มแข็งระดับหนึ่งได้นำเข้าสู่การอบรมการทำแผนการวางระบบได้ถ่ายทอด โดยมีพี่เลี้ยงเป็นทีมวิจัย” “การเรียนรู้การทำ PLC ที่มีระบบและกลไกทำให้แผนการทำงานได้ขับเคลื่อน ทำให้เห็นความสามัคคีการทำงานที่มีพระสงฆ์และโยมมาช่วยงานศาสนา” กล่าวได้ว่า รูปแบบที่สร้างสามารถพัฒนาพระนิเทศ์ให้มีกิจกรรมสามารถเสริมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศ์ได้ โดยอยู่บนพื้นฐานของการทำให้พระนิเทศ์สามารถ เขียนแผน สอน นิเทศ รับบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเห็นคุณค่าของการทำ PLC ช่วยทำให้เกิดความเข้มแข็งของพระนิเทศ์เป็นพลังขับเคลื่อนศีลธรรมในสังคมสืบไป

องค์ความรู้ใหม่

โมเดล PLC รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศ์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง

รูปภาพที่ 2 โมเดล PLC

องค์ความรู้จากการวิจัย เรียกว่า โมเดล PLC การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศ์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย

Power of System Management กระบวนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างมีระบบรองรับ กล่าวคือ

การทำ PLC ของพระนิเทศจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต้องมีระบบของหน่วยงานรองรับให้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการติดตามทำงานของพระบริหารการนิเทศ ซึ่งจะเข้ามาดูแลเป็นพี่เลี้ยงให้พระนิเทศก์ในการขับเคลื่อนงานเชิงพื้นที่ อย่างน้อย 1 จังหวัดควรมีคณะบริหารการนิเทศประจำจังหวัด และเพื่อให้การติดตามดูแลพระสอนศีลธรรมเป็นไปอย่างทั่วถึงสามารถทำกระบวนการ PLC ได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในพื้นที่ 1 ตำบลควรให้มีพระนิเทศประจำตำบล และตั้งคณะกรรมการพระนิเทศก์ประจำอำเภอเพื่อความคล่องตัวในการประสานงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนระบบนี้ สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต้องประสานความร่วมมือกับคณะสงฆ์ให้การมีพระบริหารการนิเทศ พระนิเทศก์ มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม กล่าวโดยสรุป การใช้กระบวนการ PLC จะช่วยเสริมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็งให้กับพระสอนศีลธรรมได้ ด้วย**ชุดบริหารจัดการ 1:1:1 บริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้สร้างเครือข่ายพลังศีลธรรม** ประกอบด้วย 1 คณะบริหารการพระนิเทศก์ประจำจังหวัด : 1 คณะกรรมการพระนิเทศก์ประจำอำเภอ : 1 พระนิเทศก์ 1 ตำบล

Learning for change and had network กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างเครือข่าย คือ การมองเป้าหมายร่วมกันถึงการต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของพระสอนศีลธรรมให้ทันต่อสมัยและเข้าถึงเยาวชนให้มากขึ้น ด้วยกระบวนการปรับ Mind Set เพิ่มกรอบเรียนรู้ที่สำคัญ คือ การทำแผนการสอนและวิเคราะห์แผนการสอนตามหลัก OLE กระบวนการนิเทศ และกระบวนการทำ PLC ด้วยการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีทีมวิทยากรและพระบริหารการนิเทศเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และพระนิเทศก์ที่ผ่านการอบรมแล้วมาร่วมทบทวนและเป็นพี่เลี้ยงในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ พร้อมกับมีเครือข่ายสถานศึกษา ศิษยานิเทศก์ ผู้บริหารมหาจุฬาฯ คณะสงฆ์ มาร่วมและรับรู้กิจกรรมเพื่อให้รับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในการทำงานของพระสอนศีลธรรมที่มีพระบริหารการนิเทศ พระนิเทศก์มาช่วยพัฒนาพระสอนศีลธรรม

Communication Empowerment teamwork กระบวนการสื่อสารเสริมพลังการทำงานเป็นทีม กล่าวคือ การทำ PLC จะสัมฤทธิ์ผลได้ต้องอาศัยการมีพระบริหารการนิเทศ พระนิเทศก์ ทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ทุกๆคนต้องมีส่วนร่วมในงานและรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารสร้างพลังบวกในการทำงานร่วมกันกับคณะกรรมการรุ่นของพระนิเทศก์จะทำให้เกิดความสามัคคีสร้างกำลังใจให้พระสอนศีลธรรม ผู้วิจยนำเสนอการสื่อสารสองระบบ กล่าวคือ การนำระบบออนไลน์มาใช้เพื่อกระชับพื้นที่สร้างสัมพันธ์ภาพเสมือนจริงและช่วยประหยัดเวลาค่าใช้จ่าย และการสื่อสารตรงเมื่อลงกระบวนการในพื้นที่จริง ดังตัวอย่างความสำเร็จของพระนิเทศก์ภาคอีสานที่ทำงานสื่อสารอย่างต่อเนื่องทางออนไลน์จนนำไปสู่การเชื่อมเครือข่ายพระนิเทศก์ 3 จังหวัด ในการลงนิเทศและทำ PLC ร่วมกัน กล่าวโดยสรุป กระบวนการเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม คือ การสื่อสารแบบ Hybrid 1 Week 1 Meeting 1 Duty

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาพระนิเทศก์ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสร้างการทำการกระบวนการ PLC ของพระนิเทศก์ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เกิดความเข้มแข็ง เพราะทุกภาคส่วนได้มาร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมแนะนำ ทำให้สามารถออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาพระนิเทศก์ได้สอดคล้องกับความคาดหวังและสอดคล้องกับสภาพบริบทปัญหาในพื้นที่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนในการมีพระนิเทศก์มาดูแลพระสอนศีลธรรม

รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้พัฒนาพระนิเทศด้วยระบบออนไลน์ และออนไลน์ เป็นการสร้างการตื่นตัวในการเข้าถึงเทคโนโลยีสื่อการสอนออนไลน์ที่สอดคล้องกับบริบทสถานการณ์ปัจจุบันอันเนื่องมาจากสถานการณ์โควิด-19 การใช้เทคนิค AIC ในการจัดกิจกรรมออนไลน์ บรรยายภาพที่เป็นกัลยาณมิตรโดยผู้เอื้อการเรียนรู้วิถีพุทธ ได้แก่ ทีมวิจัยและพระบริหารการนิเทศประสานงาน ร่วมกันอย่างมีแบบแผน ทำให้เกิดพลังที่สร้างการเปลี่ยนแปลงและการทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับสมณสาธูป ชุดกิจกรรมได้นำไปสู่เป้าหมายของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ คือ การรวมกลุ่มของผู้ที่มีวิชาชีพที่มีจุดหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ปฏิบัติงานในพื้นที่ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการสอน มีการทำงานร่วมกัน และมีความรับผิดชอบตนเอง (Wongyai & Pattanaphon, 2014)

การอภิปรายองค์ความรู้จากงานวิจัย โมเดล PLC การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

Power of System Management กระบวนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างมีระบบรองรับ คือ เรื่องของเชิงนโยบายที่ต้องมีความชัดเจนและมาจากภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม การนำเสนอกระบวนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างมีระบบรองรับนำไปสู่ชุดบริหารจัดการ 1:1:1 บริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้สร้างเครือข่ายพลังศีลธรรม ประกอบด้วย 1 คณะบริหารการพระนิเทศก์ประจำจังหวัด : 1 คณะกรรมการพระนิเทศก์ประจำอำเภอ : 1 พระนิเทศก์ 1 ตำบล สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางสำหรับองค์กรที่จะให้การส่งเสริมพระนิเทศก์ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน เพราะผู้ปฏิบัติหน้าที่มีความภูมิใจ ได้รับการยอมรับ เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่พระสอนศีลธรรมที่ต้องการพัฒนาตนเป็นพระนิเทศก์ด้วยเห็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานศึกษาของ Srina, Srikrajarn, and Prakotang (2019) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศครูเพื่อพัฒนาคู่มืออาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้นำเสนอปัจจัยความสำเร็จในการนิเทศ คือ ผู้บริหาร ระบบการนิเทศ การให้ขวัญกำลังใจ การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู และสอดคล้องกับ Chapanya, Bunterm, and Pothivat (2013) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในโรงเรียนประถมศึกษา : มิติด้านลักษณะที่มีความหมายต่อคนในปรากฏการณ์ ได้เสนอว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูด้านจิตใจ ด้วย 9 วิธีการ ได้แก่ การพัฒนา

ศักยภาพของครู การสนับสนุนทรัพยากรและสารสนเทศที่จำเป็น การมอบหมายงาน การสอนแนะ การมีส่วนร่วม ร่วม การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การสร้างภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจ และการส่งเสริมบรรยากาศของความร่วมมือ

Learning for change and had network กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างเครือข่าย เป็นการปลูกอุดมการณ์ร่วมในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้กับเยาวชน ปรับ Mind Set เพิ่มกรอบเรียนรู้ที่สำคัญ คือ การทำแผนการสอนและวิเคราะห์แผนการสอนตามหลัก OLE กระบวนการนิเทศ และกระบวนการทำ PLC ด้วยการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติตามหลักกระบวนการ AIC ทั้งนี้การจะเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ได้ ปัจจัยที่สำคัญคือการมีกลุ่มพระนิเทศก์ที่ได้รับการปรับฐานและเชื่อมั่นมองให้ตรงกันทั้งเรื่องของทัศนคติและการมองเป้าหมายร่วม ซึ่งต้องอาศัยกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการนำพาทำให้เกิดการตระหนักรู้คุณค่าตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ Srina, Srikrajang, and Prakotang (2019) กล่าวถึงรูปแบบการนิเทศครูเพื่อพัฒนาสู่ครูมืออาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) หลักการ ประกอบด้วย 3 หลักการ ได้แก่ (1) หลักการนิเทศเชิงคุณภาพ (2) หลักการนิเทศแบบมีส่วนร่วม (3) หลักการคุณธรรมในการนิเทศ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ได้แก่ (1) เพื่อให้มีการดำเนินการนิเทศครูเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) เพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (3) เพื่อให้เป็นแนวทางให้ผู้นิเทศ ผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้เกี่ยวข้อง นำรูปแบบในการนิเทศ ไปใช้ในการนิเทศครูในโรงเรียนจนเกิดประโยชน์ในการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ 3) กลไกการดำเนินการ ได้แก่ (1) การบริหารงานนิเทศแบบกัลยาณมิตรนิเทศ (2) การบริหารความรับผิดชอบ (3) การพัฒนาเครือข่ายในการนิเทศ

Communication Empowerment teamwork กระบวนการสื่อสารเสริมพลังการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้จากผลการศึกษาจะพบว่า เสียงสะท้อนของพระนิเทศเห็นตรงกันเรื่องของการทำงานเป็นทีมที่มีการสื่อสารติดตามต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันแม้ไม่สามารถสื่อสารตรงได้ก็สามารถสื่อสารผ่านออนไลน์ที่ช่วยกระชับพื้นที่สัมพันธ์ การสื่อสารแบบ Hybrid 1 Week 1 Meeting 1 Duty ทำให้กลุ่มพระนิเทศก์มีความเข้มแข็ง สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม คือ ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม แต่เป็นธรรมเพื่อความเจริญ กล่าวคือ ถ้าบุคคล ปฏิบัติตามอปริหานิยธรรม บุคคลนั้น จะมีแต่ความเจริญความก้าวหน้าในชีวิต ไม่มีความเสื่อม ความเสียหาย อันเป็นอุปการะมากสำหรับผู้ปฏิบัติ ผู้บริหาร หมู่ชน และคนในสังคม โดยหลักการนี้พระพุทธเจ้าทรงมอบไว้ให้แต่ละสงฆ์ มี 7 ประการ คือ 1) ให้หมั่นประชุม และหา เพื่อแลกเปลี่ยนธรรมกันเป็นนิตย์ 2) การประชุมให้เกิดความพร้อมเพรียงทั้งในหมู่คณะ การเลิกประชุม และการทำกิจอันสมควร 3) ไม่พึงบัญญัติในสิ่งที่พระพุทธองค์ไม่เคยบัญญัติ และไม่เพิกถอนสิ่งที่พระพุทธองค์ได้บัญญัติไว้ รวมถึงข้อบัญญัติใหม่ไม่พึงขัดหรือตัดรอนกับบัญญัติที่พระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ 4) พึงเชื่อ และเคารพในภิกษุที่อาวุโส 5) พึงละเว้น และไม่ลุในความอยากทั้งหลาย 6) พึงยินดีในสถานที่พักของตน 7) พึงตั้งความปรารถนาดีในทางธรรมต่อพระภิกษุหรือสามเณรผู้ที่เข้ามาอยู่ร่วม (Thai Tripitakas:10/136/1-82) กล่าวได้ว่า สอดรับกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์ให้เข้มแข็งได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การสื่อสารเสริมพลังบวกได้นั้นมีพื้นฐาน

จากการเป็นกัลยาณมิตรที่เป็นหัวใจสำคัญของความเป็นครู กล่าวคือ การมีจิตเป็นผู้ให้โดยพระนิเทศก์ปรารภนาให้พระสอนศีลธรรมที่ไปนิเทศได้รับการพัฒนาด้วยจิตมีเมตตาเป็นที่ตั้ง

สรุป

การพลิกโฉมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้สามารถตอบสนองบริบทของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป นับว่าเป็นสถานการณ์ที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนในการที่ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับวิธีการสอนของพระสอนศีลธรรมที่ต้องอาศัยกลไกการมีพระนิเทศก์ในการเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำพร้อมกำกับติดตามให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สังคมคาดหวังในการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ทั้งนี้การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของพระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็งนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นน้ำ กล่าวคือ การสนองตอบความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำมาออกแบบกระบวนการคัดสรรเพื่อให้ได้พระสอนศีลธรรมที่จะพัฒนาเป็นพระนิเทศก์ได้ตรงตามความต้องการ กลางน้ำ คือ กระบวนการที่สร้างเสริมให้พระนิเทศก์เรียนรู้เปิดใจ เข้าใจถึงการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิค AIC เพื่อนำพาให้พระนิเทศก์มีจุดหมายร่วมกันรวมพลังเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยเปิดให้พระบริหารการนิเทศมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ และการดึงทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดพลังใจในกับพระนิเทศก์พระสอนศีลธรรม ปลายน้ำ คือ การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารที่เสริมพลังการทำงานเป็นทีมในการถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำแผนการสอนเชิงรุกสู่พระสอนศีลธรรมได้อย่างมีพลังและสร้างการเปลี่ยนแปลงให้การเรียนการสอนพระพุทธศาสนาเป็นโฉมใหม่เข้าถึงผู้เรียนโดยผู้สอนปรับกระบวนการสอนเชิงรุกที่มีแผนการสอนอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

งานวิจัยนี้นอกจากเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาต้นแบบกลไกในการพลิกโฉมพระสอนศีลธรรม โดยพัฒนาพระนิเทศก์ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในมิติต่างๆ ดังนี้

1.1 สถานศึกษาวิสุทธิพุด : องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปถอดบทเรียนเชิงพื้นที่ หรือเป็นกรณีศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ได้นำไปประยุกต์ใช้พัฒนาส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ครูในหมวดสังคมศาสตร์รับผิดชอบวิชาพระพุทธศาสนาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกับพระสอนศีลธรรมโดยการประสานพระนิเทศก์เพื่อช่วยให้การเรียนรู้วิชาศาสนาเข้าถึงเด็กและเยาวชนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.2 สำนักงานพระสอนศีลธรรมภายใต้สังกัดของมหาวิทยาลัยสงฆ์สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปขยายผลต่อโดยมีแผนยุทธศาสตร์สนับสนุนการความก้าวหน้าของพระศีลธรรมและการขยายอำนาจการบริหารจัดการ

ให้กับวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาลัยเขต ได้ทำหน้าที่บทบาทดูแลพระนิเทศก์ การทำงานกับคณะสงฆ์ในการผลักดันให้เกิดการส่งเสริมงานสอนศีลธรรมเป็นหนึ่งในผลงานของคณะสงฆ์ และติดตามผลความก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอต่อภาครัฐในการทบทวนการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับบริบทของพระสอนศีลธรรมในปัจจุบันโดยมุ่งเน้นที่คุณภาพพระสอนศีลธรรมและการจัดสรรเชิงโครงสร้างบริบทของพระนิเทศก์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 งานวิจัยนี้ยังเป็นเพียงการศึกษาระยะนำร่องโดยเน้นพื้นที่ในระดับภูมิภาคเป็นหลักทำให้ในการติดตามและเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นยังไม่เด่นชัด ดังนั้นควรมีการศึกษาที่เจาะลึกลงในระดับจังหวัดเพื่อยกระดับขยายเครือข่ายพระนิเทศในระดํตำบล สู่อำเภอ และจังหวัดเป็น เพื่อสร้างเครือข่ายในระดับจังหวัดให้เข้มแข็ง

2.2 ในการขับเคลื่อนโครงการ 1 พระนิเทศ 1 พระสอนศีลธรรม ทำให้เห็นว่าพระสอนศีลธรรมค่อนข้างมีความแตกต่างในระดับการพัฒนาด้วยพื้นฐานที่มาที่หลากหลาย พระสอนศีลธรรมบางรูปสามารถพัฒนาเพื่อยกระดับศักยภาพในการเป็นพระนิเทศก์หากได้มีการบ่มเพาะ ดังนั้นจึงเสนอให้มีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมในการเป็นพระนิเทศก์ให้กับพระสอนศีลธรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงในการพัฒนาตนเพื่อความก้าวหน้าของการปฏิบัติหน้าที่พระสอนศีลธรรม

References

- Chantarasupasen, J. et. al. (2020). Using AIC Technique for Monitoring and Participation of Community to Conservation of Freshwater Jellyfish at Nong Mae Na Subdistrict Khao Kho District, Phetchabun Province. *Rajapark Journal*, 14(37), 203-214.
- Chapanya, Y., Bunterm, T., & Pothivat, G. (2013). *Teacher Empowerment in Primary School: viewpoint of those who staying in the phenomenon*. Retrieved June 20, 2021, from <http://bantungsan.blogspot.com/2013/06/blog-post.html>
- Chueasamut, S. (2015). Competency Development Model of Morality Teaching by Monks in Secondary Schools. *EAU Heritage Journal 92 Social Science and Humanity*, 5(9), 86-99.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Prakru Palad Suwatthanabundithkun. (2015.) *Following up and Evaluating on the Buddhist Monks' Teaching Morality at Schools in Mahachulalongkornrajavidyalaya University B.E. 2015* (Evaluation Report). Bangkok: Office of Buddhist Monks' Teaching Morality, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Srina, T., Srikrajang, S., & Prakotang, J. (2019). Teachers Supervision Model for Development to Professional Teachers Affiliated to the Office Commission. *Saint John's Journal*, 22(30), 19-35.

Wongya, W., & Pattanaphon. (2014). *Cognitive Coaching*. (3th ed) edition. Bangkok: Charansanitwong Publishing.